

נייר עמדה: הצעת חוק לתיקון החוק להסדרת הפיקוח – כלבי הפקר

בישראל מספר גדול של כלבים ללא בעלים. בעיקר ניתן למצוא אותם באזורי הפריפריה, בסמוך לאזורים מיושבים, כשהם ניזונים מזבל ופגרים המפוזרים בסמיכות לישובים או במזבלות. כלבים אלו מתרבים ובכך מוסיפים לבעיית האוכלוסייה העודפת של כלבים בישראל. בנוסף, הם מעוררים התנגדות אצל חלק מבני-האדם הנחשפים להם, והשירותים הווטרינריים טוענים שהם עשויים להיות גורם מתוך בהעברת מחלות מסוימות.

לא פעם כלבים אלו הם קורבן להרג בידי רשויות שונות – הרג שאינו משיג את מטרותיו, שכן כלבים חדשים, בעלי שרידות ופוריות גבוהות יותר, תופסים את מקום ההרוגים. אדרבה, בכל הנוגע למניעת מחלות, ובפרט מחלת הכלבת, הרג של כלבים, המביא לנדידת כלבים חדשים למקום בו חיו, ואשר ממשיך לספק משאבי מזון, עלול להגביר את הסיכון להעברת מחלות ממקום למקום. בנוסף, ממילא מבחינה מעשית היקף לכידת כלבים אלו על ידי הרשויות הוא נמוך מאוד.

פתרון שורשי וארוך טווח אחד הוא במבצעים של לכידה, עיקור, חיסון נגד כלבת והחזרה לשטח של הכלבים. בשיטה זו ניתן ליצור אוכלוסייה יציבה, בריאה ומחוסנת של כלבים, שתצמצם כניסה של כלבים חדשים, לא מחוסנים לאותה יחידת שטח. בישראל, טרם נעשה פיילוט לבחינת התאמתו של פתרון זה בשטחים שונים בארץ, כמו באזור הנגב בו מצויים רוב הכלבים המשוטטים במדינה, למרות שמספר רשויות באזור הביעו רצון בבחינת פתרון כזה לבעיית הכלבים המשוטטים בשטח. הצעת החוק מסדירה בחינה מדעית ומסודרת של השיטה הזאת בישראל, בשיתוף פעולה בין ארגונים, רשויות ומשרד החקלאות.

הנתונים העגומים ביחס **להמתתם של אלפים רבים של כלבים מדי שנה** – בשנת 2020 לבדה ירו מפקחי יחידת הפיצו"ח של משרד החקלאות ב-**896 כלבים**, ופקחי רשות הטבע והגנים ירו ב-**758 כלבים**. עוד **אלפי כלבים נוספים** נורו בחיצי רעל על ידי הרשויות המקומיות, ו**אלפים** נוספים מומתים מדי שנה במאורות הרשות. למרבה האבסורד, נתונים בדבר המתות של הרשויות המקומיות כלל לא מקובצים באופן מסודר, לא ברשויות ולא במשרד החקלאות.

המצב שבו לא מתאפשרת, הלכה למעשה, בחינת הפתרון ההומני של עקר-חסן-החזר, ובו בזמן ממיתים גורמי הרשויות כלבים ברבבותיהם, הוא מצב בלתי מתקבל על הדעת.

הפיילוט המוצע ייעשה בשיתוף פעולה עם רשויות מקומיות המשוועות לפתרון אפקטיבי והומני לבעיית הכלבים המשוטטים, לאחר שנים של הזנחה ושל פתרונות דמה, של המתה סיטונית ושל הצהרות על מבצעי אימוץ שאמורים לפתור את הבעיה של עשרות אלפי כלבים משוטטים, כאשר נטל הטיפול בכלבים הפצועים בשטח נופל על כתפי עמותות.

התייחסות להתנגדויות

למרבה הצער, הביקורות ביחס להצעת החוק מבוססות על אי-דיוקים ביחס לתוכנו של החוק, ועל בלבול ביחס למקורה של בעיית הכלבים המשוטטים בישראל: הזנחה ארוכת שנים של הנושא על ידי רשויות המדינה. הצעת החוק היא פתרון אחד מיני רבים שיש ליישם לשם פתרון הבעיה, שפוגעת בכלבים, בחיות הבר ובבני האדם. ביחס להתנגדויות המרכזיות:

תיקון החוק לא יביא לנטישה המונית של כלבים: נוסחה של ההצעה מאפשר ביצוע פיילוט של עקר-חסן-החזר רק באופן מוסדר ומאושר, על ידי ארגונים המוכשרים לכך. היא כמובן לא תאפשר הצדקה של נטישה של כלבים או של שחרור לא מבוקר שלהם בכל הקשר אחר.

תיקון החוק לא יגביר את הסכנה הנגרמת מכלבים משוטטים: כאמור, תיקון החוק יאפשר בחינה צמודה ומקצועית של פיילוט לכידת כלבים, חיסונים ועיקורם. כלבים שניתן למסור לאימוץ – לא ישוחררו; וכך גם כלבים שמגלים תוקפנות. חשוב מכך – בעיית הכלבים המשוטטים שרירה וקיימת, והשיטות הנוכחיות, של ירי והמתה, לא סייעו לצמצם אותה בשנים הרבות בהן הן מיושמות. לכידת הכלבים, ושחרורם בחזרה לשטח, לאחר שתיבחן מסוכנותם ולאחר שיחוסנו מפני כלבת – לא נועדה להחליף לכידה ומסירה לאימות שקיימת גם היום. היא לא תביא לריבוי הכלבים בשטח, אלא לצמצום הכלבים התוקפניים, ולמעקב אחרי התנהגותם ומצבם הרפואי (ובפרט חיסון מפני כלבת) של אותם כלבים.

תיקון החוק לא נועד להיות פתרון יחיד לבעיית הכלבים המשוטטים: גורמים שונים מצביעים על פתרונות אחרים שיש לקדם לשם פתרון בעיית הכלבים המשוטטים. אנחנו תומכים ברוב פתרונות אלו (ורבים מהם גם הוצעו על ידינו, לרבות בהצעות חוק שקידמנו). יש לאסור את הרבעתם של כלבים ואת מכירתם, יש להפסיק את ייבואם של כלבים מחו"ל, יש לחייב או לתמרץ באופן משמעותי עיקורם וסירוסם של כלבים בבעלות, ויש לקדם את הסניטציה בשטחים הפתוחים (רק לשם דוגמה, ירי בכלבים על ידי הרשויות נעשה במקרים רבים ללא שהגופות נאספות מן השטח). **תיקון החוק לא סותר אף אחד מן הפתרונות הללו, שניצבים לפתחם של גורמי המקצוע בשירותים הווטרינריים כבר שנים, אך לא קודמו על ידם כלל.** פלסטרים בדמות הקמת כלביות נוספות או ירי והרעלה של כלבים אינם פתרון ארוך טווח למצוקת הכלבים, לפגיעה בחיות הבר או לסכנה שנגרמת לבני אדם.

קשה לקבל ייחוס בעיית הכלבים המשוטטים ארוכת השנים לפיילוט מצומצם שטרם נוסה, תוך קריאה להמשכת המדיניות הקיימת, שהוכחה כלא יעילה, והיא שהאחראית על המצב הקשה הקיים בישראל כיום.

סיכום

פיילוט מחקרי שייבחן פתרונות הומניים שטרם נוסו בישראל לבעיית הכלבים המשוטטים הוא לא השלמה עם קיומה של בעיית הכלבים המשוטטים. הוא לא נועד להחליף פתרונות נוספים שיצמצמו את התרבותם של כלבים בישראל וזליגתם לשטח מבתי גידול ובתים פרטיים. הסטגנציה בטיפול בבעיה על ידי הרשויות – שבמשך שנים מסתפקות בפתרונות נקודתיים (ולא פעם אכזריים), ובראשם המתת הכלבים – היא זאת שנמצאת בלב הימשכותו של משבר הכלבים המשוטטים. ההתנגדות לקידום פתרונות והתמודדות עם הסוגייה – היא השלמה עם היעדרו של פתרון, הומני או אחר, לבעיית הכלבים המשוטטים בישראל. הצעת החוק העומדת בפני הוועדה היא רק דרך אחת מיני רבות לסרב להכיר בכך שעלינו להשלים עם הבעיה.